

Demet Evgar ile Söyleşi

1 Kasım Perşembe 18:00

Banyo

Yönetmen: Mustafa Altıoklar

Senaryo: Gül Abuz Semerci

Oyuncular: Demet Evgar, Selçuk Yöntem, Arda Kural, Sermiyan Midyat, Janset Paçal, Burak Sergen
2005/Türkiye/Türkçe/87'

Banyo (2005) Mustafa Altıoklar'ın yönetmenliğini yaptığı beşinci uzun metrajlı filmi. Yönetmenin bundan önceki filmlerine şöyle bir göz atacak olursak bulabileceğimiz en büyük benzerlik, filmlerin mekânlar üzerinden ilerlemesi olacaktır.

İnsanların hayatlarını, içinde yaşadıkları mekânlara göre şekillendirdiklerini düşünürsek, mekân filmleri sinemada ayrı bir yere sahiptir çünkü kişilerin görsel algı yetilerini belirlemede büyük rol oynar ve bir görsel algıya dayalı olan sinema için mekânlar üzerinden gitmek, belirli kavramları irdelemek ve kişilerin tepkilerini ölçebilmek adına kritik bir öneme sahiptir.

Filme dönecek olursak, *Banyo* temelde bir mekân, bir kavram ve bir karakter üzerinden ilerlemekte: banyo, ihanet, Hülya... Filmin bu üç temel ögesi arasında en dikkat çekici olanı ise yapılan karakter vurgusu. Bunun en büyük sebebi *Banyo*'nun bir kesişme filmi olması ile ilintili. birkaç hayatın ya da hikâyenin film içerisinde belli bir noktada kesişmesi ancak diğer yandan tüm hikâyelerin kendi yolunda devam etmesi nedeniyle, kesişme filmlerindeki karakterler arasında yoğunluk açısından bir hiyerarşi beklenmez.

Banyo için ise durum biraz farklı. Filmin iki temel kesişme noktası var: banyo ve ihanet. Bu iki kesişme noktası, filmdeki üç ayrı çiftin hikâyelerinin hem başlangıcı hem de bitişi. Temasal açıdan baktığımızda film, adeta ihanetin ve sadakatsizliğin sunumu. Kişilerin ihaneti nasıl deneyimlediği, ne kadar ciddiye aldığı ve nasıl taşıdığı farklı bakış açılarıyla verilmiş. Bu kavram kişilerin deneyimledikleri halleri üzerinden tanımlanıyor ve tek bir şekli yok. Yine de, farklı bakış açılarına rağmen, gizlilik unsurunda buluşuluyor.

Filme adını da veren banyonun, önemi de burada devreye girer. Banyolar, yatak odaları ile birlikte bir evin en kutsal ve girilmez bölümlerini oluşturmaya adaydırlar. Her ikisi de insanların çıplak kalma özgürlüklerinin olduğu mekânlardır. Bu da otomatik olarak beraberinde mahremiyet kavramını getirir. Filmin ironisi ise tam da burada gizli: En gizli kalınabilecek mekânda her şeyin ortaya çıkması.

İşte bu ironinin aynı zamanda da tüm hikâyenin başlangıcını, yukarıda da bahsettiğim gibi bir karaktere borçluyuz. Demet Evgar tarafından başarıyla canlandırılan karakter Hülya adeta filme 'motor' der. Banyonun mahremiyetini bıraktığı bir itiraf mektubuyla delmesinin klasik okumasını, pişmanlık duygusu ile yapılan bir günah çıkarma olarak algılayabiliriz elbette.

İhanetin bir uzantısı olarak bahsedebileceğimiz şeylerden en önemlisi yakalanma ya da ortaya çıkmadır. Acıdan alınan hazza benzer şekilde gizli yapılan işler için de yakalanmaktan alınan zevkten bahsedebiliriz. Bu ruh hali, Hülya'nın mektubu bırakışını ve olayları başlatışını çok daha karakteristik bir biçimde açıklar. Dahası aynı ruh hali filmdeki tüm karakterlerin itiraflarını da anlamlı hale getirir. İhaneti bir oyun olarak görürsek, bu filmde oyundaki her karakteri hem oyuncu hem yönetmen konumunda izleme şansımız var. Her ne kadar film, sonunda tüm karakterlerini öldürerek bir ahlak dersi veriyor izlenimi bıraksa da bu çift taraflı izleme şansı, düşünen seyirciye aynı kavramın farklı ahlaki, nedensel ve sonuçsal boyutlarını sorgulama ve değerlendirme olanağı da sunabilir.

Beste Yamaloğlu

Beyza'nın Kadınları

Yönetmen: Mustafa Altıoklar

Senaryo: Nüket Bıçakçı, Ebru Hacıoğlu

Oyuncular: Demet Evgar, Engin Altan Düzyatan, Ufuk Özkan, Tamer Karadağlı

2006/Türkiye/Türkçe/137'

Türk sinemasının ilk polisiye–psikolojik gerilim filmi olarak lanse edilen, Mustafa Altıoklar yönetmenliğindeki *Beyza'nın Kadınları*; Demet Evgar, Tamer Karadağlı ve Levent Üzümcü gibi isimleri başrollerine taşıyor. Kimilerinin eleştirilerine hedef olan, kimilerininse takdirle yaklaştığı *Beyza'nın Kadınları*'nin izleyici için ilginç bir seçenek sunuyor.

Çoklu kişilik bozukluğu üzerine kurgulanan ve bir seri katil bulmacasına dönüştürülen *Beyza'nın Kadınları*, kadını merkeze alarak kimi sorunsalları da gündeme taşıyor. Bir yanda Dilara var, bir hayat kadını olarak karşımıza çıkıyor. Şuh halleriyle kadınlığını ortaya saçıyor, dişiliğini fütursuzca yaşıyor. Bir diğer kutuptaysa Rabia yer alıyor. Tanrı korkusuyla yaşayan, dinine ve doğrularına ölesiye bağlı, kadınlığını uzun perdesüsü ile sonuna kadar gizleyen bir kadın gözler önüne seriliyor. Diğer bir taraftaysa Ayla var: Küçükken kaldığı yetimhanede cinsel istismara uğrayan, hayata karşı korkutulan, sonuçtaysa çocuk kalmış, korkak ve çaresiz bir ruh... Bir de filme adını veren, Beyza var. Diğer kadın hallerinden habersiz, kişiliğini ve kimliğini taktığı dört taşlı kolyesi gibi dörde bölmüş, ayrı kimlikler içerisinde kendini anlamaya çalışan, parçalanmış hafızasının peşinden koşarak “bir” olmaya çabalayan bir kadın.

Filmin konusu ve oyunculuk kalitesi takdir edilirken, getirilen eleştirilerden birisi “türe özgü klişelerin” doğrudan Türk kültürü üzerinden verilmesi ile ilgiliydi. Peki filmin kişilik bölünmesi teması üzerinden kadın hallerini sorgulaması, bunu da Türk kültürü üzerinden vermesi kıymetli addedilemez mi? Günümüz kadını da aynen Beyza gibi içinde nice Dilara’lar, Ayla’lar veya Rabia’lar taşımıyor mu? Hangisini ön plana çıkarıp, hangisini geri plana atacağını şaşırıp ruhu sıkışmıyor mu? Türkiye gibi kendini tam anlamıyla bulamamış toplumların en büyük sıkıntısını belki de toplumun kadınları çekiyor. Kadınlar kim oldukları sorusuna yanıt ararken bir yandan da neyin kabul görüp görmeyeceğini, uçlarda olmanın toplumun kimi kesimleri tarafından hoş karşılanmayacağını bilip ona göre davranmak durumunda bırakılıyor. Aslında tüm kadınlar, Beyza gibi kendini bin bir parçaya bölüp kabul görmek ve takdir edilmek için kendisini topluma bir şekilde adapte etmeye çalışıyor. Tabii bu da kendinden ödün vermeyi gerektiriyor bir ölçüde...

Türk Dil Kurumu Beyza ismini tanımlarken: “Çok beyaz, daha ak; çok temiz, lekesiz” diyor. Beyza karakteri de tıpkı ismin tanımı gibi, içinde pek çoklarını barındırıyor. Zaten bu yüzden Dilara’lar, Rabia’lar ve Ayla’lar farklı renkler olarak bir araya gelince beyazın dahi ötesinde olan Beyza’ya dönüşüyor. Buna karşın Beyza bunca kadını içinde barındırmaktan bitkin düşüyor, kimliğini tamamen kaybediyor. Peki her bir kadının Beyza olarak sıkışmasına göz yummaktansa, farklı kadınların kendileri olarak olmasına izin vererek toplumun rengini beyaza dönüştürmek mümkün olabilir mi?

Beyza'nın Kadınları ülkemizde daha gösterime girmeden tartışılmaya başlandı. Eleştirenler olduğu kadar başarılarını takdir edenler de oldu. Nitekim film St. Petersburg International Film Festivali'nden Bronze Gryphon –En İyi Deneysel ve Yeni Teknoloji Ödülü ile döndü. Senaryosundaki boşluklara dikkat çekenlerin yanında sonu kolay tahmin edilebilirdi diyen de oldu, “Amerikan klişesi” olarak niteleyen de... Bunlara karşın Türk sinemasının türünde çekilen ilk film olma özelliğini elinde tutan *Beyza'nın Kadınları*; gerek konusu ve kadına dair ele aldığı sorunlar, gerekse başarılı oyunculuk örnekleri ve çekim teknikleriyle ilerleyen yıllarda da yerini koruyacak gibi görünüyor.

Burçak Baş

Yönetmen: Mahsun Kırmızıgül

Senaryo: Mahsun Kırmızıgül

Oyuncular: Mahsun Kırmızıgül, Demet Evgar, Murat Ünal

2009/Türkiye/Türkçe/120'

Mahsun Kırmızıgül ilk filmi *Beyaz Melek*(2007)'ten başlayarak Türkiye'nin farklı düzeylerdeki sorunlarına bakmaya devam ediyor. *Güneşi Gördüm*'de de toplumun belli kesimlerini sıkıştıran sosyal yapıya, ülkenin en büyük sorunlarından zorunlu göçe, devlet eliyle yürütülen şiddete kadar birçok konuya bakıyor. Filmin içinden geçen çokça sosyal mesele, birbiri içine geçmiş biçimde, ayrı düşünilemeyecek şekilde veriliyor Kırmızıgül'ün filmlerinde. Birinin sebebi olan diğerinin sonucu şeklinde zuhur ediyor ve sonuçta devasa mekanizmaların içinde küçük/sıradan insanların tutunma çabasını ekrana aktarıyor yönetmen.

Öncelikle insanı önemsedığını, yazdıklarının merkezine onu koyduğunu sürekli belirten Kırmızıgül'ün filmin geneline de insan odaklı bakışını yerleştiriyor. Sonuçta elindeki, ses, senaryo, kamera gibi elemanları da bu fikriyatı yansıtmaya kanalize ediyor. Filmde görülen her sahne, her ses, her plan adeta insanın, büyük çarklar arasında, devletin meseleleri ya da geleneğin sert dışlıları arasında nasıl varolmaya çalıştığını gösteriyor.

Diğer açıdan, ele aldığı konuların, ya yakın tarihe kadar yasaklı, ya da çok görülmemeyen, kenara itilen konular olması da ilgi çekici. Bunun popülist ve/veya ticari kaygılarla yapıp yapılmadığı ise, Kırmızıgül'ün sinemasına aşına olanların vereceği bir karar olarak akıllarda kalıyor. *Güneşi Gördüm*'e bakınca, filmin tanıtımı için seçilen posterler, hikayenin büyük bir tamamlayıcısı olmuş. Filmin ismine hikayenin her yerinde rastlamanın mümkün olması izleyicin dikkatini çekiyor olsa gerek. Yalnız filmin uluslararası posterleri farklı bir temayı işliyor. Bu da batı dünyasının ilgi gösterdiği konulara göre mi hikaye seçilmeli sorusunu akıllara bir daha getiriyor.

Bu toprakların meselelerini yansıtabilen müzikler, Prag Senfoni Orkestrası tarafından mükemmel yakın seslendirilmiş. Kırmızıgül, *Güneşi Gördüm*'de müzikleri etkileyici bir şekilde kullanabilmiş. Filmin konu zenginliğini yansıtan müzikler filmin akışında doğru yerlere koymasıyla alkışı hak ediyor. İzleyicinin duygularını yönlendirebiliyor oluşu ses kullanımını filmde iyi bir seviyede tutuyor. Çekimler birçok ülkeyi içerdiği için farklı çekim ortamında ve değişik açılarla çalışılmış. İkinci film olmasına rağmen, Mahsun Kırmızıgül bu zorlukların altından başarıyla kalkmış. Görüntü yönetmenliği ise doğa manzaralarını olduğu kadar şehir manzaralarını da istenen derinlikte ve zenginlikte görülmesini mümkün kılmış. Hikayenin önemli kısımlarından biri olan mekan seçiminde başarılı bir tercih yaptığı söylenebilir.

Oyuncu kadrosu zengin olan film, Türk sinemasının gerek eski isimlerini gerekse yeni yeteneklerini bir araya getiriyor. Altan Erkekli, Ali Sürmeli, Erol Demiröz gibi nice ustalar kadroda yer alıyor. Murat Ünal ve Mahsun Kırmızıgül bir elmanın farklı iki yarısını izleyiciye başarılı bir şekilde yansıtarak rollerinin hakkını veriyorlar. Diğer yandan Demet Evgar da içine girdiği karakteri etkili biçimde yansıtmayı başarıyor. Her ne kadar içerdiği mesajlar nedeniyle çok eleştirilse de son dönem Türk sinemasında gerek içeriği gerekse çekim teknikleri açısından farklı bir yerde duran film izlenmeyi hak ediyor.

Zübeyir Çelen